

23. jun. 1845

FAKTA

Dato:
23. jun. 1845

Sidetæl:
Dagbog E, side 62-69

Dagbogens placering:
Den kgl. Kobberstiksamling, inv.nr.
KKS19996

Trykt udgave:
Bjarne Jørnæs (red.): Johan Thomas
Lundbye. Rejsedagbøger 1845-1846,
Statens Museum for Kunst 1976, s.
55-59; Jesper Svenningsen (red.):
Seks år af et liv. Johan Thomas
Lundbye – Dagbøger om tro, skæbne,
kunst og kærlighed, København 2018,
s. 302-306

TRANSSKRIFTION

Mandag 23 Juny. Basel

1 Fr 10 Sous Jeg har idag været i Bibliotheket,¹ hvor tillige en betydelig Samling af Billeder findes. Største Delen og i hvert Tilfælde den betydeligste Deel er af Hans Holbein;² der er deriblandt ganske mageløse Sager, saa som:

Ja, der er flere, men jeg har i Cataloget mærket dem, der især glædede mig, og vil kun her opskrive Perlerne. Saaledes blandt Tegningerne.

•65•

Af andre Kunstnere vil jeg her nævne:

[tilføjet i margin: endnu et Billed af Martin Schön fra Colmar. Kristi Fødsel; men det forstod jeg ikke ret at gaa ind paa, som ogsaa Holbeins Passionshistorie i 8 Feldter var mig besværligt.]

I morgen tidlig Kl 5 gaar jeg vel atter bort til Neufschatel og derfra videre til Genf. –

Jeg havde her saa sikkert •66• ventet Brev fra Hjemmet, men der var intet til mig. Maatte der dog ligge i Genf Efterretninger hjemmefra! Jeg begynder at blive ængstelig for mine Pengesager, da jeg synes, det huler saa stærkt i Guldatten, og Schweitz skal jo være saa dyrt at reise i. Med Guds Hjælp gaaer det vel.

– Grændsen mellem Frankrig og Schweitz passerede jeg igaar; den var betegnet ved en Pæl med [overstreget: et] to Klapper, een til hver Side; paa den ene stod Frankrig og på den anden Schweitz – det saae moersomt ud.

– Gæstgivergaarden her er ikke brillant men meget hyggelig. Ind til Gaarden er paa alle Sider aabne Svalegange, hvor Blomster og Træer i Baller ere opstillede. Under en af disse, ligefor mit Vindue, risler Kildevæld ud mellem grønne Planter og falder i mange fine Straaler ned i en Steenkumme. Det hele er net, uden snorret, kjedsommelig Elegance.

5 Sous for at sye et Baand i den nye Hat.

•67•

Lad mig huske, at jeg har lovet at være i Mailand til den 6 July, hvilken Tid jeg her har opgivet som den yderste, da et Brev vilde træffe mig; det er dog rundelig regnet. [tilføjet i margin: husk! Jeg kunde ikke opgive Adresse længer end til Genf 8 Dage fra idag; men saalænge bliver jeg der jo neppe, saa Brevene gaa tabt.]

Kellers Reisekort over Schweitz 4 Franc 10 Sous
Diligencebillet til Neufchatel 14 –

Hvor skal dog Pengene komme fra, naar jeg kun har den tomme Skindbælg tilbage, og de gule, blanke Ærter er alle sprungne! – Kirken her er smuk udvendig, jeg var ikke inde i den. Paa den ene Side af Hovedindgangen er St Georg anbragt tilhest paa en Pjedestal og Lindormen, som han stinger med en lang Landse, har faaet en lille

Console for sin egen Mund. Tilsvarende er en qvindelig Figur i stort Gevandt ogsaa tilhest, men jeg kjender hende ikke. – Der kom en Franskmand til mig, en snurrig Karl, som gav mig en Mængde Douceurer for mit Sprog, jeg kan NB ikke sige 10 Ord i Sammenhæng, og med Hænderne paa Hjertet forsikrede han, at •68• han var uendelig smigret ved mit Bekjendtskab, jeg var i Sandhed den første Danske, han havde havt den Ære at tale med, o s v. Nu, da jeg løb hen paa Posthuset, kom han atter til mig, men da han nok mærkede jeg havde travlt, eller lod saadan, retirede han med et: bon voyage!

6 Batzen for Vadsk

½ Gylden gav jeg Tjenestepigen, for det var saadan en nydelig Pige, hvem den stygge Dialect her dog klædte ret kjønt. Hun var saamæn den venligste ved mig i Basel; hun kunde vel see paa mig, at et venligt Ord var ikke spildt paa mig; den gode Pige, selv var hun forknyt og fortalte mig at hun imorgen gik tilbage til sine Forældre i Bern, da hun her havde det ondt. Hvad mon hun hed? det kunde jeg dog gjerne have spurgt om. – Hun hed Magdalene; jeg glæder mig til at see flere saa kjønne Schweitzerpiger i deres nationale Dragt, skjønt ogsaa hun er net klædt. – O Gud! hvor forladt forekommer jeg mig at være, siden Rhoterts⁴ vendte til- •69• bage til deres Hjem; men tys! det er en Tanke, jeg ikke maa give Rum. Saa gjør jo et venligt Ord, et Blik saa godt. Hvorfor var der intet Brev til mig her? og nu træffer det mig vel slet ikke. Til Rom! der er Landsmænd.

Regning i hotel du Sauvage 7 Fr 50 Kreuz
for Omnibus igaar fra Banegaarden ½ –

Her brugte jeg den Guldpenge, som Mægler Aggersborg⁵ havde givet mig. Jeg burde det maaske ikke; men var det skammeligt, da jeg har saa lidt, da at benytte hans Gave paa denne Maade; det var dog et levende Brug af den, hvad nyttede den mig i Pungen til at see paa. Jeg fik for den: 23 Francs ÷ 3 Sous. –

Og saa var jeg da færdig i Basel. Prof Meisner⁶ søgte jeg ikke; jeg er underlig sky, en vane, jeg ikke kan komme ud af. Jeg er dog glad ved denne Omflakken; det er et nyt Liv for mig, der ikke tillader Tanken at dvæle ved, hvad der skal glemmes. Men kun engang imellem et venligt Ord, det trænger jeg til.

¹ Kunstsamlingen fra Universitetsbiblioteket i Basel udgør nu grundstammen i Kunstmuseum Basel.

² Hans Holbein den Yngre (1497/98-1543), tysk maler og grafiker.

³ Lucas Cranach den Ældre (1472-1553), tysk maler og grafiker.

⁴ Ægteparret Rhotert fra Ostercappeln nordøst for Osnabrück i Niedersachsen, som fulgte Lundbye på rejsen i dagene 12.-21. juni 1845.

⁵ Vekselmægler H.C. Aggersborg (1812-1895), onkel til vennen P.C. Skovgaard.

⁶ Antagelig den schweiziske botaniker Karl Friedrich Meissner (1800-1874).

1 Fr 10 Løn.

Mandag d. 3 Junij. Basid.

Jeg har idag været i Biblio-
theket, hvor tillige en betyde-
lig Samling af Billedes findes.
Hvort Liden og i hvert Tilfælde
den betydeligste Deel er af Hans
Holbein; der er deriblandt gan-
ske magelisse Lagen, saasom:
Hansens Nordens Portraet i
Profil; han sidder og skriver,
og har for feet det skrevet. Det
er et deligt Billede.

Frøken v. Offenburg. Blikket hele
sænkhet, den ene hånd frem-
strakt, en Deel Fuldpenge ved
Siden. Det er tegnet og malet
med en uoverensstemmende
og blødt i sig selv meget fint.
Hvort er malet endrin engang
med en lille Dreng, der er kal-
det Amor, ogsaa deligt, men
det første behager mig mere.
Holbeins Hone og to Piger.

Et deligt Maleri, Maaleren
er malet i naturlig Størrelse.
Hvort er den lille Pige dog
herligt opfattet, med saak-
sin store, plump Mund.

Det er i det hele taget lig en
Glede at see hans Billeder, saa
ganske frie for al Smigren,
ganske beskrydligt opfattede
som de Mennesker vare, han
skulde male.

Ammerbachs Portræt.

Ja, der er flere, men ej havi.
Cataloget medskot dem, der
især glædede mig, og vil him
her opskrive Perlerne. Læ
ledes blandt Tegningerne.

Borgmester Meyers, hans Ko
ne og elskværdige Datter.
Denne Pige, saa lidt kjøn,
hav altid forekommet mig
saa mægtelig from og grin
selig, og nu her at see Mot.
heims egen Tegning til dette
Kloak, det var rigtigst
en Glæde. Min Glæde, at
det var blot Kløvedet, her
ses hele Stillingen er i Billedet,
efter Klokken at dømme,
ganske henrivende. O, I
Tømmere, hvide Idealister! gaa
til denne Pige, hun er ikke
kjøn, men der er en From
hed i hendes Mådning og
Udtryk, som afgrænser af.

ter trecke, ved at kaste alt det
tilfældigt merkeskelige bort.
Lad os dog blive ved foden,
naar selv den er et saa tro Speil
af Klinden. - Af Foreldrenes
Klæder behager Fædrens
mig meest, skjøndt ogsaa
Moderens er deilig; men Fæ-
drens Pje er saa vidunder-
lig deilig tegnet her. Det er
sandelig tro Perlen, de tre
Klæde tegninger.

Malheims eget Portrait

Scene af Bondetrigene ved Jæg-
lingen. Høfjætten er godt
tegnat og smukt gruppert.

En Deel Klæder af Malheims
Shingebog, hvor blandt
især lignet deilige Læger.

Klæde Frescobilleder af Dads
vingedend Leon, Boud stykker,
hvor saa det afstillede ad
interim, og det klæde
især staaende, at de af dem
ingen i disse Nydelser havde.
Men disse mere af de øvrige
som de net. Noget mag hen-
gav mig det.

af andre Kinstere vil j her
sele:

Martin Luther og Catarina
v: Bona af Lucas Cranach.
To smukke smaa Portraetter.
Luther lader her til at se i en
junge Alder, end man saa
sædvanligt sees ham frem til
eti.

Den hellige Margaretha med
Lindormen under Foden.
En gammel Alterfla. No-
get har et kjønt Mønt
og det røde Drapperi er
smukt malet.

Et Mandshoved 1432. Et et
ganske dirligt Billede, og tilleg-
ges af Nogle Malere.

Derunder var der et smukt
Billede i naturlig Størrelse
med et klævet Skjæg, som
har Titians Navn. Det var
kjønt, men om det var af
Titian var j ingen Mening
have om.

Det er et Billede af
Martin Luthers
Gulmar. Kristi Fæl-
led; men det forestiller
ikke et alene, end mere,
som ogsaa Malerens
Passionshistorie: 8. Fæ-
ter som mig besædligt.

I morgen tidligt kl 5 gaar j
vel atter bort til Kjøbsstedet
og derfra videre til Gens.
Jg havde her saa s. Mest

erstatte Brev fra Kjærmødet,
men der var intet til mig.
Maatte der dog ligge i Jern
Efterretninger hjemme fra!
Jeg begynder at blive angstelig
for mine Pengesager, da jeg
siges, det koster saa stærkt i
Guldskatten, og Schweitz skal
jo være saa dyrt at reise i.
Med Julehjælp gaar det vel.

— Grensen mellem Fran-
krig og Schweitz passerer de
i gaar; den var betegnet ved en
Pæl med et to Klapper, en
til hver S. S. paa den ene
sted Frankrig og paa den anden
Schweitz — Det saae meget fint ud.

— Jæsthusgaarden her er
ikke brillant men meget hyg-
gelig. Ind til Gaarden er paa
alle Sider aubue Laaligange
hvor Blomster og Træer: Baller
er opstillede. Under en af
disse, ligesom mit Vindue, ses
Skildsvæld ind mellem grønne
Planter og paller: mange fine
Stræker ved: en Stevskumme
Det hele er net, indes snorret,
kjedommeligt Elegance.

B. Leri — for et stykke Tid: den mig blot.

Laad mig ønske, at j[er] har lovet at
være i Mailand til den 6. juli,
der den 7. d. j[er] har har opgjort som
den yderste, da et Brev vilde træffe
mig i det der dag rimeligt regnet.

Hellers Beskrivelse over Schweiz.

Lillegens billet til Neuchâtel.

Her skal I se Pongere komme fra,
naar j[er] kommer den tomme Kind
helt tilbage, og de gule, blanke Ar-
ter er alle springne! —

Hvisken her er smukt indvendig,
j[er] er ikke inde i det. Paa den
ene Side af blodindgangen er
St. Jörg antageligt tilhørt paa en
Tidstabel og Lidsdormer, som
kan stinger ind en lang Tid
der, her faaet en lille Formel
for sin egen Mind. Tilsvarende
der er en ganske ligesom i det
genant, ogsaa tilhørt, men j[er]
hinder hende ikke. — Der kommer
en Franskmand til mig, en vort
rigt Korb, som gav mig en Mary
de Lorraine for mit Brev,
j[er] kan NB ikke sige 10 Bad. Sam-
menhæng, og med blandede
paa Hjertet forklarede han, at

J[er] kunde ikke opgive
Addressen længere end til

Husk! 8 Dage

for i dag
men saadanne bliver
j[er] der jo neppe, saa
Brevet gaa takt.

4 Franc 10 Linn.

14 — — —

han var uendelig smigret af
mit Bekjendskab, og var i Sand-
hed den først Danske, han havde
haat den Alre at tale med, osv.
Nu, da jeg løb hen paa Pastoratet,
kom han atter til mig, men da
han nok mærkede, jeg havde trøstet,
eller lad saadan, rettede han
med et: bon voyage!

6 Betægen for Vadsø

$\frac{1}{2}$ Jyden .. —

gav jeg Tjenestepigen, for det var saadan
en nydelig Pige, hvem den stuyge
Dialekt her dog kledte nok kjært.

Hun var saamæn den venligste
mod mig i Bønde; hun kunde vel
see paa mig, at et venligt Ord var
ikke spildt paa mig; den gode Pige,
selv var hun forskrækket og fortalte mig
at hun ingen gang tilhøje til sine
Foreldre i Bern, da hun hos hende
det endt. Klad man hun hede? Det
kunde jeg dog gjørne have spurgte om.

— Hun hed Magdalene; jeg
glæded mig til at see flere saa kjøn-
ne Schweitzer piger i deres nationa-
le Drægt Drægt, skjønt ogsaa
hun var med kledt. — Og end! hun
forlede forkommer jeg mig at
være, siden Phatete sendte til

bage til deres Hjelm; men tops! det
er en Tanke, jⁱ ikke maa give. N^u.
Saa gjer jⁱ et søndigt Ord, et B^lok
Saa godt. Hvorfor var der intet Brev
til mig her? og vi træffer i Aⁿing
vel slet ikke. Til N^u. deres
Lands m^end.

Opvisning i Metet sin søn søge — 4 Fr 50 K^uing.
for Omv^ent^ens i^aer fra Baegarden 1/2 —

Aler br^ugte jⁱ den G^uldpenge, som
M^agler Aggersberg havde gⁱet mig.
Jⁱ br^unde det maaskee ikke; men
var det skamueligt, da jⁱ har saa
L^ost, da at br^ugte hans G^uld p^aer
s^ame Maade; det var dy et leende
Br^ug af den, hvad mig det den mig
i T^anger til at see p^aer. Jⁱ f^ulk for
den: 23 Francs — 3 L^ois. —

Og saa er jⁱ da f^uerdig i Basel.
Prof Meisner sejt jⁱ ikke; jⁱ er
inderlig skⁱj, en V^and, jⁱ ikke kan
komme ind af. Jⁱ er dog glad ved den
ne Omplakken; det er et n^ugt Lⁱe
for mig, der ikke tillader Tanker
at dr^ade ved, hvad der skal glem-
mes. Men k^um en gang i mellem et
søndigt Ord, det trænger jⁱ til.